

Der er ikke mangel på bøger om entrepreneurship eller iværksætteri, som det også kaldes. De allerfleste drejer sig om hjælp til at udforme en forretningsplan, og der findes megen god og nyttig læsning om de praktiske sider af starten på en ny virksomhed. Specielt i startfasen af en ny virksomhed kan forretningsplanen være et nyttigt værktøj. Men hvorfor gør man egentlig så meget ud af forretningsplanen og så lidt ud af alle forudsætningerne? Forretningsplanen falder jo ikke ned fra himlen. Planen er afslutningen på en proces, hvor man er nået frem til at formulere en forretningsidé. Forud for forretningsidéen ligger der et større analytisk arbejde med at indkredse markedets muligheder. Det forudsætter igen en mere overordnet viden om samfundets udviklingstendenser. Skal den nye virksomhed blive en succes, må man kunne relatere sit projekt til den omverden, hvor det skal realiseres. Der ligger således et større hjemmearbejde, før planen kan formuleres, og virksomheden startes.

Mens forretningsplanen som nævnt har vakt stor interesse, kniber det straks mere at finde gode forsøg på at belyse iværksættelsens tidlige faser. Et af de få gode eksempler herpå er Søren Hougaard: Forretningsidéen. Bogen udmærker sig ved at fokusere på det sted i processen, hvor man skal afklare sit unikke bidrag til verden og har det første møde mellem forretningsidé og marked. Som sådan rummer den mange gode iagttagelser og eksempler. Bogen har derfor også vundet vid udbredelse, og den har også været til stor nytte i denne sammenhæng. Fokus i Forretningsidéen er det konkrete forretningsinitiativ. Derimod inddrages samfundsperspektivet ikke. Nærværende bog skal netop ses som et forsøg på skabe et sådant samfundsperspektiv på entrepreneurship.

Et andet perspektiv, som har været anlagt på studiet af entrepreneurship, er den teoretiske tilgang. Entrepreneurship anskues både som et selvstændigt forskningsområde og ikke sjældent i sammenhæng med det beslægtede begreb innovation. Allerede for tyve år siden kombinerede Peter Drucker de to begreber i sin bog 'Innovation and Entrepreneurship'. I samme boldgade finder man et andet begreb, nemlig det såkaldte 'intrapreneurship', der nærmest er en kombination af innovation og entrepreneurship. Begreberne entrepreneurship, intrapreneurship og innovation kan anskues både ud fra en historisk synsvinkel og som led i managementforskningen og -undervisningen.

Der er også opstået en tredje måde at beskæftige sig med entrepreneurship på. Forskere, analysefirmaer og de nationale statistikinstitutioner har det seneste årti indsamlet og bearbejdet oplysninger om de mange nye firmaer, som hvert år startes i i-landene. Vi kender nu antallet år for år. Vi ved også noget om iværksætternes alder, køn, uddannelses- og erhvervsbaggrund og geografiske spredning. Endvidere kan man sige noget om, hvor mange firmaer der overlever de første år, herunder den del som opnår markant økonomisk vækst. Vi kender ligeledes vækstvirksomhedernes nationaløkonomiske betydning. Derimod ved vi ikke ret meget om sammenhængen mellem iværksætterne, herunder vækstvirksomhederne, og de etablerede firmaer.

Det er ærgerligt, eftersom det givetvis udgør omdrejningspunktet for at forstå hele problemstillingen omkring de nye virksomheder.

Endelig findes der en fjerde og helt anderledes mulighed. Hvorfor ikke springe alle disse akademiske krumspring over og kaste sig lige ud i det? Er undervisning i entrepreneurship ikke blot intellektuelle øvelser for dem, der ikke har nogen erhvervs erfaring og derfor må læse sig til virkeligheden? Folk med erhvervs erfaring behøver vel ikke sidde på skolebænken for at lære det, de har fået ind med modermælken? I øvrigt bygger langt de fleste iværksættere på egen erhvervs erfaring, så i den henseende er der meget fornuft i at skelne mellem teoretikere og praktikere. Men praksis uden teori kan være mindst lige så stort et handicap som teori uden praksis. Det er jo ikke for ingenting, at vi i dag omtaler nutiden som vidensamfund. Men selv om viden forudsætter teori, er teorien først samfundsmæssigt noget værd, når den omsættes til praksis, og det skal ske stadig hurtigere. Vidensamfundet er således en verden, der ikke bare bygger på mere og mere videnskabelig viden, men hvor afstanden mellem teori og praksis bliver kortere og kortere. De to dimensioner spiller sammen og kan derfor ikke undvære hinanden. Spørgsmålet er så, om de også gør det.

Der findes således flere indgange til at studere emnet entrepreneurship. Kan man så ikke bare i pluralismens navn sige, at alle veje fører til Rom? Jo, i en isoleret undervisnings- eller forskningsammenhæng kunne det sikkert være plausibelt. Det går derimod ikke, hvis man vil kvalificere sig til at være entrepreneurial aktør i det virkelige liv. Her fører kun én vej til Rom. Man skal måske prøve sig frem og gå grueligt meget igennem, inden man kommer ind på det rette spor. Som spiller på markedet må man både lære spillets regler og oparbejde den nødvendige evne til at trænge igennem modstandernes forsvar, vinde kampen og opnå publikums gunst. Det er en proces, der omfatter både viden, analyse, erfaring, kunnen og sejrsvilje. Det er heller ikke givet med sejren. Man kan ikke tillade sig at hvile på laurbærene, fordi taberne eller opkomlinge hele tiden udfordrer vinderne. Omverdenen står ikke stille.

Kampen udspilles således i det virkelige samfundsliv. Det er dér, den entrepreneurialle spiller skal stå sin prøve. Men det går ikke at kaste sig hovedløst ud i det. Praktisk erfaring er ikke nok i sig selv. Man kan heller ikke nøjes med at isolere bestemte perspektiver eller sider af processen. Hvor nyttige ovennævnte fremgangsmåder ellers kan være, så er de hverken hver for sig eller samlet svaret på det spørgsmål, som stilles her: hvordan kvalificerer man sig til at blive entrepreneur? I stedet skal svaret på dette spørgsmål findes ved at forfølge et andet spor, nemlig samfundssporet.

Entrepreneurship skal forstås i samspil med det samfund, hvorudaf aktiviteterne springer, og hvor de i næste omgang skal skabe sig en plads. Entrepreneurship og samfund hænger tæt sammen. Det kan anskues som en tragt, hvor man trinvis bevæger sig fra de store sammenhænge til de konkrete forhold. Herunder udkrystalliseres

den entreprenurielle aktivitet, så man bliver i stand til at tage kampen op for at bide sig fast og vokse. Det er en læreproces, og derfor vender man løbende tilbage til de foregående led.

Bogen tager udgangspunkt i, at vi lever i et såkaldt 'vidensamfund'. Det betyder, at samfundslivet overalt er baseret på videnskabelig viden. Derfor spiller videnskab og videregående uddannelser en afgørende rolle for samfundsudviklingen. Det videnskabelige felt er stort og mangfoldigt af den simple grund, at det skal dække alle vidensområder inden for natur, teknologi, samfund og mennesker. For at få en idé om hele spektret er der givet en kort omtale af alle betydelige videnskabsfag. Videnskaben er så omfattende et vidensfelt, at den kan ses som et spejl af samfundet. En samstilling af samfund og videnskab kan hjælpe til at opbygge det helhedsperspektiv, som er forudsætningen for at træffe relevante beslutninger på alle planer.

Viden er imidlertid kun noget værd, hvis den kan omsættes til samfundsværdi. Desværre er samspillet mellem videninstitutioner og erhvervsliv ikke særlig veludviklet her i landet. Problemet er især stort, fordi universiteterne, men i øvrigt hele uddannelsessektoren, er uvillige til at overskride de faglige grænser. Grundlæggende kulturelle og organisatoriske barrierer stiller sig i vejen for, at megen viden kan mobiliseres i samspil med det omgivende samfund. Baggrunden for disse barrierer vil blive belyst ud fra forholdene på universiteterne, men der er i virkeligheden tale om generelle problemer, som kendetegner alle uddannelsesinstitutioner.

Fremstillingen er opdelt i to hovedafdelinger. I den første, der går under overskriften *Om Entrepreneurship*, skitseres først nogle udviklingslinjer i entreprenurernes samfundshistorie, der tjener til at sætte nutidens særlige interesse for entrepreneurship i perspektiv. Dernæst belyses de faglige og organisatoriske forhold på universiteterne for at indkredse barrierer og muligheder for at bedrive entrepreneurship. Endelig afsluttes denne afdeling med en oversigt over forskning og undervisning i entrepreneurship.

I den anden hovedafdeling, der går under overskriften *I Entrepreneurship*, forfølges den analytiske proces led for led fra forretningsarenaen i den ene ende over den forretningsmæssige mulighed, idé og start til forretningsvæksten i den anden. Det er en indbyrdes sammenhængende proces. Den er også iterativ, idet man jævnligt vil vende tilbage til de foregående led. Nok så vigtigt er det, at den entreprenurielle analyse og læreproces spiller sammen med det omgivende samfund. Skal en virksomhed lykkes, og ikke mindst hvis den skal blive til en vækstvirksomhed, må nye virksomheder interagere med stærke erhvervssektorer og forretningsklynger på både nationalt og regionalt plan. Da vi jo befinder os i Danmark, er der hele vejen igennem anlagt et dansk perspektiv på entrepreneurship.

Sluttelig opridses alle leddene i læreprocessen.

Vidensamfundets udvikling betyder, at universiteterne udsættes for et stigende pres om at spille sammen med omverdenen. For at gøre gavn må videninstitutionerne udvikle den nødvendige entreprenurielle viden og kultur. Udfordringen er

ikke enestående for uddannelses- og forskningssektoren, men den er særlig preserende her. Endelig retter det også opmærksomheden mod det kedelige forhold, at megen viden henligger som en død kapital, der blot venter på at blive til levende samfundsværdi.